

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Dionysii Carthusiani, luculenta iuxta ac compendiaria in Acta apostolorum exegesis siue commentaria

Dionysius <Cartusianus>

Coloniæ, 1532

VD16 D 1926

exegesis 27 cap vt autem

urn:nbn:de:hbz:466:1-38702

Nestore refert philosophus, quod potius videbatur fili
 us dei quam hominis. L Scit enim de his rex, ad quē &
 constanter loquor. Non pauens vt moris est aliquibus
 qui si cum aliqua eminenti persona loqui debeant, con
 tremiscunt. L Latere enim eum nihil hoꝝ arbitror.
 Neq; enim in angulo quicq; horꝝ gestum est. Non adu
 latorie, sed veraciter loquutus est ista Apostolus, quia
 Agrippa imbutus fuit lege & ritibus Iudæorū. Rumor
 quoq; miraculorum, documentorꝝ, mysteriorūq; Chri
 sti & discipulorū ipsius ad eum copiose peruenit. Et vt
 refert hic Beda, Agrippa rex in contione quadam ad
 Iudæos habita fertur dixisse. Si de religionis auxilio p̄
 sumitis, cum vrbem iam Romanam discipuli Iesu re
 pleuerint, haud sine nutu dei, putamus illam crescere
 religionem. L Agrippa autem dixit ad Paulum. In
 modico J. i. pro parte L me suades fieri Christianum.
 Et Paulus. Opto apud deum, & in modico & magno,
 non tantum te, sed & omnes qui audiunt, tales fie
 ri qualis & ego J. Christianos omnino L exceptis vin
 culis his J. i. dempto quod non essent vinculati vt ego.
 Sed cum vinculum esse vt fuerat Paulus fuerit maxi
 me meritorium, quare id excepit Apostolus? Est r̄nden
 dum, quod illud excepit, non quia in se malum, aut ga
 non meritorium, sed sub ratione p̄næ duntaxat, vt si
 quid p̄nale secundum se, sic enim optandum non fuit
 sed per relationem ad fructum multiplicem. L Agrip
 pa autem Festo dixit. Dimitti poterat homo iste, si non
 appellasset Cæsarem.

Iohan. 13

Beda: 7

¶ Expositio capituli XXVII. Vt autē
 Articulus viceſimus septimus.

VT autem adiudicatum est J id est, postea quam
 Agrippa & Festus iudicauerunt L cum J. Paulū
 L nauigare in Italiā J puta ad Romā & impera
 torem L tradidit Paulū J Festus p̄ses L cū reliq; custo
 diis J. i. cæteris captiuis L centurioni, nomine Iulio, co
 hortis Augustæ J quia hic Iulius fuit magister atque
 centurio super cohortem seu turbam militum, quos

IN ACTA APOS. EXEC.

Imperator Romanus misit, qui etiam Augustus nominatus est, ratione præhabita. Ascendentes autem Adrumetinam Adrumes Adrumetis nomen est ciuitatis in Africa, inde dicitur naus Adrumetina, quasi de oppido illo incipientes nauigare, cum Asiæ loca sustulimus, sequenti die venimus Sydonem. Quæ olim insignis fuit vrbs Phœnicis. Humane autem id est, urbane, charitatiue, & pie tractans Iulius Paulum, cuius sapientiam & virtutes fuerat sepe expertus, permisit ad amicos suos ire & curam sui agere. Ad necessitatem, non in voluptatem in his quæ corpus requirit. Et inde utpote a Sydone cum sustulissimus subnauigauimus Cyprum, contra propositum propterea quod essent venti contrarii. In nostro operato processui. Et pelagus Ciliciæ & Pamphiliæ de quibus locis dictum est supra nauigantes venimus Lystram ciuitatem. Quæ est vrbs prouinciæ Lyciæ, & ibi inueniens centurio nauem Alexandrinam de Alexandria ciuitate Aegypti nauigantem in Italiam, transposuit nos in eam. Et cum multis diebus tarde nauigaremus, & vix venissemus contra Gnidum quæ ciuitas est, vel promontorium Doridæ prouinciæ minoris Asiæ Cretam respiciens vento nos prohibente adnauigauimus Cretæ ciuitati, seu insulæ iuxta Salmonem ciuitatem maritimam illius insulæ. Et iuxta Salmonem nauigantes, venimus in locum quendam, qui vocatur Boniportus, cui iuxta erat ciuitas Thalassa. Multo autem tempore peracto, cum iam non esset tutata nauigatio, eo quod ieiunium iam præterisset id est, fames magna præterisset & fatigasset nauras in nauem, reddens eos ad laborem infirmos, ut quidam exponunt, quod tamen non videtur competere, quia ut infra habetur, in nauem erat copia rerum. Vnde quidam exponit de quodam ieiunio legis circa hyemem vel in hyeme. In hyeme autem non est tutum nauigare consolabatur eos Paulus dicens. Viri video. Id est, ex signis tempestatum consydero, seu deo reuelante cognosco quoniam cum iniuria & multo damno, non solum

locis,

oneris. Id est, rerum quæ vehuntur in nauibus & nauis,
 sed etiã animarum nostrarum, incipit esse nauigatio. Id
 est, cum periculo vitæ nostræ. Anima enim hic pro
 vita animali, sensitua accipitur. Centurio autem gu-
 bernatori & nauclero. Id est, rectori & domino nauis
 magis credebat quam Paulo. Sequens in hoc sensum
 humanum quo vnique in sua arte experto, amplius
 creditur. Quod & ideo fecit, quia portus in quo erant
 non fuit ad hyemandum idoneus, ideo ad naucleri con-
 silium cõtra consilium Pauli transnauigauerunt. Ideo
 subditur. Et cum aptus portus non esset ad hyemar-
 dum. Quamuis cõparatiue loquendo aptus fuisset, pro-
 ut Paulus consuluit. Statuerunt consilium nauigare in-
 de, si quo modo possent deuenientes Phœnicen. Alium
 quendam portum Cretæ sic dictum. Hyemare, apud por-
 tum Cretæ respicientem ad Aphricum & ad Chorum.
 Ventos sic dictos. Aspirante autem Austro. Id est, ven-
 to australi. Aestimantes propositum se tenere. Id est,
 portum aptiorem attingere. Cum sustulisset de Asson.
 Superius dictum est Thalassam vocari urbem Cretæ,
 vbi centurio cum nauis & captiuis multum tempus p-
 egerunt, a quo loco, non leguntur soluisse. Quomodo
 ergo hic dicitur, cã sustulissent de Asson, cum Asson su-
 perius cõmemorata sit esse ciuitas Asiæ maritimæ. Ego
 opinor (saluo doctiorum iudicio) eundem locum q̄ pri-
 us Thalassa dictus est, nunc dici Asson, quod forte scri-
 ptorum vicio accidit. Alias viderentur hic a Luca mul-
 ta omissa, quod non patitur consequentia historiarum. Le-
 gebant Cretam. Hoc est littus illius insulæ præternau-
 gabant. Non post multum autem. Id est, post breue
 tempus. Misit se contra ipsam. Cretam seu na-
 uem. Ventus Typhonicus, qui vocatur Euroaquila.
 Dicitur ventus Typhonicus, qui inflat & intumescere
 facit mare, maxime nauigantibus infestus, non solum
 antennas, sed etiam nauigia ipsa confringens. Gene-
 rat autem hic ventus, dum exhalatio terrestri s, vncti-
 ositatis non omnino expers, in nube conclusa per fo-
 ramen egreditur, & pars egressa a terra resiliens,

IN ACTA APOS. EXEG.

ratione caloris reascendens parti alteri descēditis circulariter inuoluitur. Arbores qñq; eradicat, tecta atq; ædificia alta deicit. Dñ aut Typhonicus, a v̄bo Græco Typho. i. accendo. ¶ Cumq; arrepta esset nauis. Impulsi venti istius. & non posset conari in ventum. i. resistere ei. ¶ data nauē. i. pristina directione cessante ab ea, & incerto euentu commodata. ¶ statibus ferebamur. i. in incertum, quia colligere vela cœperūt. ¶ In insulam aut qdam decurrentes, q̄ vocatur Cauda. q̄ tñ occupare non potuerunt. ¶ vix potuimus obtinere. i. comprehendere seu attrahere. ¶ scapham. q̄ de nauē deposuerunt in mare in adiutorium nauis. Scapha namque impetu fluctuum pene rapta fuit. Et dñ scapha leuis nauicula, ex vna tm̄ arbore excauata, vel nauis modica ex vimine facta, & crudo corio tecta. Est autem nomen a Græcis sumptum, apud quos scaphe alueus, concauitas, fossura dicitur. Deferuntur huiusmodi nauiculæ in nauibus, & imminente naufragio, deponuntur in mare ad succurrendum nauis, vt accingatur & in prociñtu tempestatis armetur. Hinc subditur. ¶ Qua sublata, adiutorijs vtēbantur accingentes nauem. ¶ ne vi v̄toram ac fluctuum læderetur. ¶ Timentes autem ne in Syrtim inciderent, submisso vase. ¶ id est, aliquo ponderoso in aquam dimisso ad retardandum cursum nauis. ¶ sic ferebantur. ¶ Porro Syrtis vocantur arenaosa loca in mari valde horrenda, in fine Aphricæ sita, quæ inaccessa reddit vadosum ac reciprocum mare, suntque periculosa valde propter æstus, id est, motus inquietos, & arenæ copiam. ¶ Valde autem tempestate nobis quassatis, sequenti die iactum fecerunt. ¶ vtensilia eiciendo de nauis pro releuamine eius. ¶ & tertia die suis manibus armamenta nauis protecerunt. Neque sole autem. ¶ in die. ¶ neque syderibus apparentibus per plures dies, & tempestate non exigua imminente, iam sublata erat spes salutis nostræ. ¶ corporalis videlicet euasione de mari, ita quod desperauimus nos posse mortem euadere. Et hoc verū est q̄tum ad illos gentiles, & q̄ ad naturalē potentiā ac sp̄. Paulus tamen & eius discipuli diuina virtute crediderunt

se euasuros, eo quod sapius paulo fuisset diuinitus reuelatum, quod Romę foret prædicaturus. L & multa ieiunatio fuisset. Id est, cū diu ieiunassemus, vel pro euasione periculi, vel ex victualium inopia, vel ex desolatione qua cibus vertebatur in nauseam. L tunc stans paulus in medio eorum dixit, Oportebat quidem q̄ viri audito me non tollere a Creta. Id est, contra consilium meū non debuissetis a loco illo præfato nauigasse. L lucrique facere iniuriam hanc & iacturam. Id est, non incurrere tantum damnum rerum vestrarum. L Et nunc suadeo vobis bono animo esse. Amissio enim nullius animæ. Id est, personæ seu vitæ. L erit ex vobis. J sæpe enim ponitur pars pro toto. L præterquam nauis. Quæ destruetur. L Asitit enim mihi hac nocte angelus dei. J vel in imaginaria visione tempore somni, vel in vigilia manifeste. L cuius. J dei veri ac omnipotentis. L sum ego. J non tm̄ per creationem, sed & per præcipuādilectionē, ac deuotionē, p̄ uidentiaq̄ specialē circa me. L & cui deseruio. J in actibus patriæ. L dicens, Ne timeas paulus. Cæsari te oportet assistere. Et ecce donauit tibi deus omnes qui nauigant tecum. Id est, meritis tuæ sanctitatis omnes illos ab imminente præseruabit periculo tempestatis. L Propter quod bono animo estote viri. Credo enim deo meo. J qui licet sit omnium deus creatione & gubernatione, ac remuneratione, specialiter tm̄ deus me⁹ est, per singularem quam ad ipsum habeo, charitatem & cultum, L quia sic erit quemadmodum dictum est mihi. In insulam autem quandam oportet nos deuenire. J Hoc eis prædicit quatenus id impleri cernentes de veritate verborum pauli non dubitent. Denique paulus ista dicendo, non seipsum iactabat, sed illos ad fidem prouocabat. Nam & ideo pelagus turbari permissum est, vt & per id quod paulus auditus non est, & per id quod auditus est, specialis eius gratia panderetur. L Sed postea quam quartadecima die nox superuenit, nauigantibus nobis in Adria circa mediam noctē suspicabantur nauæ apparere sibi aliquam regionem, & submittentem. Id est, in aquam dimittentes. L boli-

Matt .3.

dem.] hoc est pondus plumbi aut similis rei, qua maris profunditas inuestigatur. [inuenerunt passus viginti.] profunditatis maris vbi erant, [Et pusillum inde separari, inuenerunt passus quindecim.] ita quod profunditas cepit minor inueniri. [Timentes autem ne in aspera loca incideremus] vbi nauis progredi non valeret, [de puppi mittentes ancoras quatuor.] in aqua ad nauem figendam [oprabant diem fieri.] vt cautius sibi puerent. [Nautis vero querentibus fugere de nauis.] non enim credebant verbis pauli, quibus asseruit sibi diuinitus affirmatum quod meritis suis omnes euaderent. [cum misissent scapha in mari] Quid sit scapha predictum est. [sub obtentu quasi inciperent a proa ancoras extendere, dixit paulus.] intentionem nautarum deo reuelante cognoscens [centurioni & militibus. Nisi hi in nauis manserint, vos salui fieri non potestis.] non quod deus vnum illorum sine alio non posset eripere, sed quia ab eo decretum fuit, vt omnes pariter de periculo pelagi saluarentur. Nec tamen prouidentia aut prænuntiatione dei imponit rebus absolutam necessitatem. [Tunc absciderunt milites funes scaphæ, & passi sunt ea excidere.] id est, perire seu perdi. [Et cum lux inciperet fieri rogabat paulus omnes cibum sumere dicens. Quartadecima die hodie expectantes, ieiuni permanetis, nihil accipientes.] Non est verisimile, quod infra quatuordecim dies nihil comederint, & quod parum est pro nihilo computatur. Vel quartadecima die qua paulus hæc dixit nihil de cibo sumpserunt. [Propter quod rogo vos cibum accipere pro salute vestra.] id est, corporis sanitate & confortatione, seu etiam animæ salute, ne inordinate ieiunando, seipsum interemisse iudicarentur [quia nullius vestrum capillus de capite peribit.] hac vice, presentis tempestate. [Et cum hæc dixisset sumens panem gratias egit deo in conspectu omnium. Et cum fregisset cepit manducare. Animæ quiore aucti facti omnes, & ipsi sumpserunt cibum. Erant autem vniuersæ animæ.] id est, homines [in nauis, ducenti septuaginta sex. Et faciatu cibo, alleuiabant nauem iactan-

Luce 21.

tes triticum in mare. Jam enim & paulus eis prædixit
 nauem periclitandam. Ponit autem hoc loco Lucas par-
 tem hominis, scilicet animam pro toto homine, sicut
 in Genesi legitur Jacob in Aegyptum descendisse in ani-
 mabus sexaginta sex. **L** Cum autem dies factus esset,
 terram non cognoscebant, sinum vero. **I**d est, portum
 seu alium locū consimilē. **L** quēdā considerabāt habētē
 littus in quem cogitabāt si possent eijcere nauem. Et cū
 ancoras sustulissent. **I** quas paulo ante in aquam mise-
 rant. **L** committebant se mari. **I** sine conatu na uigñ vidē-
 tes quod se ipsos iuuare multum non possent. **L** simul la-
 xantes iuncturas gubernaculorum nauis, & leuato ar-
 temone. **I**d est, modico velo, directioni portus quam ce-
 leritati nauis accommodato. **L** secundum auræ flatum,
 tendebant ad littus, Et cum incidissemus in locum bita-
 lassum. **I**d est, concursum duorum mariū, vel isthmum id
 est, linguam quandam terræ in mare protensam, mari
 utrinque circumdatam. **L** impegerunt nauem. **I** quæ in
 hunc locum offendit. **L** Et prora quidem fixa mane-
 bat immobilis. **I** utpote ipso æquoris fundo violenter
 infixa & solo retenta. **L** poppis vero soluebatur a vi ma-
 ris. **I**d est, maris impetu frangebatur. **P**oppis autem ē
 posterior pars nauis. **L** Militum autem consilium fuit
 ut custodias. **I**d est, uinctos & captos. **L** occiderent, ne
 quis cum enatasset, effugeret. Centurio vero uolens ser-
 uare paulum prohibuit fieri. **I** quia & paulus vnus fuit
 uinctorum. **L** Iussitq; qui possent natate, mittere se in
 mare primos, & euadere. **I** ut eorum euasione conspe-
 cta, aliorum aueretur fiducia. **L** & alios in tabulis fere-
 bant. Et sic factū est, ut omnes animæ. **I** id est, homines
L euaderent ad terrā. **I** ut paulus ueridicus monstraret.

Expositio capituli uicesimioctauī. Et
 cum euasissemus.

Articulus uicesimus octauus.

ET cum euasissemus periculum. **I** tempestatis mari-
 næ. **L** tunc cognouimus. **I** ab habitatoribus loci il-
 lius. **L** quæ Mytilene insula uocabatur. **I** Naufragiū